

2018

Psychiatrisch Centrum Bethanië

Colofon jaarboek 2018

Redactie

HOP ervaringswerkers, Annelies Oeyen,
Bieke Willem

Eindredactie

Directiesecretariaat PC Bethanië

Foto's

Huisfotografen PC Bethanië,
Jonathan Ramael, Shutterstock

Ontwerp en lay-out

www.hetgeelpunt.be

Verantwoordelijke uitgever

Jan Bogaerts

Ik ga op reis en ik neem mee

'Het leven komt niet met een nauwkeurig uitgestippelde gps-route of een handige rode draad. Zo is het niet. Je scheept in, maar moet ook bereid zijn om uit de boot te vallen', schrijft dichter-troubadour Peter Holvoet-Hanssen. Ieder heeft zijn weg te gaan, soms met een bestemming, vaak zonder doel. Voor sommige mensen loopt dat parcours langs Psychiatrisch Centrum Bethanië. Als begin van een sporentocht, een ontdekkingsreis langs het diepst van je gedachten. Eentje dat je zo snel mogelijk wil vergeten, dat hoop brengt op een nieuw begin, of iets ertussenin. Wegen kruisen elkaar en bepalen weer nieuwe wegen.

We bevinden ons in een zorglandschap in evolutie, een organisatie in verandering. Ook Psychiatrisch Centrum Bethanië zelf bevindt zich op avontuurlijk domein. Zowel de organisatie als de medewerkers banen zich een weg naar de toekomst, via hoogtelijnen en dalen. Zo verkennen de 'goestingarchitecten' de weg naar zelfsturing en besloten de medewerkers en psychiaters van PC Bethanië in 2018 om niet te accrediteren, maar om samen met andere partners op zoek te gaan naar een alternatief kwaliteitstoetsingssysteem, de zogenaamde 'derde weg'.

Sinds 2018 behandelt Mobiel Team Kompaan van PC Bethanië patiënten aan huis. Ook dit is een reis langs de tegenstellingen van het leven, tussen licht en donker. Af en toe botsen we op de grenzen van vermaatschappelijking. Wat is thuis? Wat is buiten? Wat is de waarde van het ziekenhuis? Ook dat vragen we ons af in dit jaarboek. Soms stappen we door open deuren. En soms openen we onbekende deuren.

Levensreizen, organisaties in verandering, de grenzen van vermaatschappelijking. Dit jaarboek bundelt reisverhalen, in de brede zin van het woord. Waar komen we vandaan? Waar gaan we heen? Ieder kan op onbekende wegen sporen zoeken en een ander pad kiezen. Ieder vindt zijn weg tijdens lange trajecten over grote boulevards en groene avenues, hoofdstraten, gevaarlijke kruispunten en afwijkende zijwegen, moeilijk begaanbare paadjes en donkere steegjes. Eenieder kan een sporenzoeker zijn.

En jij, ben jij momenteel op reis? Stuur zeker een kaartje en laat weten hoe het met je gaat.

Bon voyage!

Wie samen kan reizen,
kan ook samen leven.
Simon Carmiggelt

aantal opnames PC 2018: 1.581

gedwongen opnames

Psychiatrisch Ziekenhuis

opgevolgde casussen

Psychiatrische Zorg aan Huis en Mobiel Team Kompaan

opgevolgde casussen

Revalidatiecentrum (gestart in 2018)

Al wandelend ontstaat de weg

Op bedevaart naar Scherpenheuvel

In 2018 ondernamen zorgeenheden Kering en Delta samen met patiënten een voettocht van 47 km naar Scherpenheuvel. Wat eerst onmogelijk leek, werd een hartverwarmend en onvergetelijk project.

Je start met een idee, maar al snel is de roes voorbij. Het zou te waanzinnig zijn en zeker op een zorgeenheid voor psychosezorg niet haalbaar. Toch besloten Kering en Delta een wandelclub op te richten. Niet dat iemand echt geloofde dat het zou lukken, maar het idee werd gesmaakt en er was enthousiasme alom. De wandelclub kreeg de naam 'Van 't padje'. Wat vanaf dan ontstond, was hartverwarmend. Patiënten en medewerkers beslisten samen welke wandelweg te nemen, welke voorbereiding nodig was, welke lichamelijke training ze moesten doen, ... Zij die niet mee wilden stappen, leverden ook graag hun bijdrage.

Weken op voorhand maakten ze samen oefenwandelingen, vulden EHBO-kisten aan, wasten hun sokken nog eens goed, wisselden schoenen uit, raadpleegden wandelkaarten en ontwierpen T-shirts en een vlag. De dag voordien smeerden ze broodjes en bakten wraps voor de bevoorrading. Uiteindelijk vertrokken ze op woensdagavond 30 mei 2018 om 23.30 uur. Na een lange nacht en een tocht van meer dan 14 uur bereikten ze de volgende dag om 14 uur de basiliek. In totaal namen 23 mensen deel. Sommigen wandelden 48 km, anderen 28 km en de laatste groep sloot aan en wandelde de laatste 18 km mee.

Het kostte, vaak letterlijk, bloed, zweet en tranen, maar de aankomst maakte alles goed. Pijnlijke voeten, vermoeide benen en samen een onmogelijke opdracht vervullen, doen je naar elkaar groeien. Er volgden succesverhalen over zelfrespect, grenzen verkennen en verbinding maken met de ander. Een deelnemer vertelde achteraf:

'Ik heb nog dagen mijn pijnlijke voeten gevoeld, maar mijn hoofd is in die dagen nog nooit zo leeg geweest.'

Ook Benny Renders wandelde mee: 'De voettocht was een grote uitdaging. Het regende heel hard. We zijn een keer gestopt bij een brandweerpost, daar kregen we koffie en heb ik een dutje gedaan. Daarna kon ik bijna niet meer rechtkomen. Mijn hazelaarstok nam ik mee, dat is een toverstok. Die heb ik ter ere van moemoe gedragen. Ze heeft me 12 jaar lang opgevoed. Vroeger stond er een hazelaar in de tuin op onze boerderij in Tielen. Aangekomen in Scherpenheuvel heb ik mijn staf in de grond geplant en een kaars gebrand. Hij is helemaal geaard en heeft een boodschap achtergelaten voor moemoe. De tocht heeft me goed gedaan, de spanning was weg. Ik had ook muziek bij en ik voelde me vrij. Die rust had ik nodig om tot mezelf te komen.'

REISPASPOORT

NAAM: Benny Renders

GEBORTE DATUM: 5 februari 1982

GEBORTE PLAATS: Turnhout

BELANGRIJKSTE KRUISEPUNT OP MIJN LEVENSPAD: onder de zon kan ik tot mezelf komen en vind ik rust

FAVORIETE REISBESTEMMING: ik zou graag iets nieuws beginnen in Amerika, op een ranch gaan werken om tot ontspanning te komen en mijn zinnen te verzetten

IK GA OP REIS EN IK NEEM MEE: waardevolle spullen en mijn adelbroek.

BERT

© Loran Bogaert

29 JANUARI

35 studenten beeldverhaal van LUCA School of Arts komen op bezoek en ontmoeten 35 patiënten

923

aanwezige patiënten
op 31/12/2018

854

aantal bedden

aantal bezoldigde ervaringswerkers

4 koppen,
2 fte's
Psychiatrisch
Ziekenhuis2 koppen,
0,75 fte
PVT en BWErvarings-
werkers
actief op
17
zorg-
eenhedenSpiegel-
gesprekken
op 2 zorg-
eenheden

De reisgezellen van HOoP

Er waait enige nieuwe wind doorheen de bomen op het domein van PC Bethanië. Menig zoekend volk passeert elkaar kruiselings dag na dag. Hier en daar een begroeting, een schouderklopje, een bulderlach, ook eens een schelle kreet. Rugzakken, trolleys, koffers en valiezen worden telkens weer gevuld en geleegd. In het komen en gaan, loopt men meermaals verloren en golft er een nood aan, zie mij, hoor mij en help mij vinden. In herkenning, samenhorigheid en gelijkwaardigheid vindt men elkaar. Een gloednieuwe trein van HOoP staat uitnodigend op de rails.

“ Ik heb mijn ticket al verdiend, maar ik weet niet of ik wel mag of kan opstappen.

“ Ik heb nog geen ticket, maar wel veel bagage.

“ Ik zou graag terugkeren naar een vroegere bestemming, maar met een ander doel. Ik neem mijn vorig reisverhaal mee.

“ Met gemengde gevoelens stap ik op de trein. De bestemming roept vragen op.

“ Ik besluit op te stappen. Mijn rugzak is goed geordend, maar een wieltje van mijn bagagetrolley hapert.

“ Met veel gekraak en gepiep trekt de trein zich op gang. De wissels zijn goed gezet. Moeizaam komen gesprekken op gang. Ieder heeft zijn verhaal.

“ Hier herken ik de omgeving, maar voelt het ook zo anders aan, als in een ander seizoen.

“ Ik reisde wel vaker door dit landschap, dan wel met een ander vervoersmiddel, maar nu ken ik de bestemming niet.

De trein wiebelt en rammelt zo erg dat het trekken aan de noodrem af en toe lonkt. Ze nadert aarzelend, steunend, een eerste station. Toeristen, passanten, zakenpartners stappen op.

“ Het heeft me een half leven en verschillende pogingen gekost om hier te geraken. Nu ben ik eindelijk in het station. Hopelijk vertrekt de trein niet te snel zodat ik m'n tijd kan nemen om aan te pikken en op snelheid te komen.

REISPASPOORTEN

NAAM: Emmy Berus
GEBOORTEPLAATS: Brasschaat
GEBOORTEDATUM: 2 september 1970
BELANGRIJKSTE KRUISPUNT OP MIJN LEVENSPAD: stap naar ervaringswerk
FAVORIETE REISBESTEMMING: streek van de Lot in Frankrijk
IK GA OP REIS EN IK NEEM MEE: nieuwsgierigheid en een goed boek.

NAAM: Bieke Storms
GEBOORTEPLAATS: Mortsel
GEBOORTEDATUM: 26 augustus 1959
BELANGRIJKSTE KRUISPUNT OP MIJN LEVENSPAD: ontmoeting levenspartner
FAVORIETE REISBESTEMMING: het noorden van Rusland
IK GA OP REIS EN IK NEEM MEE: veel leesboeken.

NAAM: Mick Hutsebaut
GEBOORTEPLAATS: Ath
GEBOORTEDATUM: 22 november 1970
BELANGRIJKSTE KRUISPUNT OP MIJN LEVENSPAD: optreden van Ozric Tentacles tijdens de Cosmic Arena's
FAVORIETE REISBESTEMMING: New York
IK GA OP REIS EN IK NEEM MEE: veel nieuwsgierigheid.

3 FEBRUARI

Winterwandeling
voor medewerkers
nabij de Oisterwijkse
bossen

8 FEBRUARI

Onada leerplatform

6 EN 8 FEBRUARI
Medewerkersdagen
PVT en BW

12 FEBRUARI

Tekenaar Tom Clement
op zorgeenheid
Boomgaard tijdens
boekenweek

22 EN 26 FEBRUARI

Meer dan 200 leerlin-
gen van verschillende
middelbare scholen
uit de omgeving
maken kennis met PZ

aantal
beleidsvergaderingen
waarvan ervaringswerkers
deel uitmaken

7

aantal zorgeenheden waar patiënten
deelnemen aan teamvergaderingen

12/26

“ Op zoek naar een nieuwe uitdagende bestemming vat ik de tocht aan. Doorleefde verhalen en boeiende omschrijvingen lokken me richting Zoersel. Bij toeval krijg ik de kans een ticket te kopen. Ik ga opnieuw op zoek naar mijn trekkersrugzak. Bij het zoeken valt er veel terug uit de kast. Ik vertrek. De schouderbanden schuren licht op m'n bloot vel. Bestemming, land van melk en honing. Terrein, quasi onbekend.

Het fluitsignaal klinkt luid, het goedgevulde gevaarte vertrekt. De gezapige boemeltrein toont hier en daar een weg naar ontmoeting, laat mensen toe in en uit te stappen wanneer zij dat zelf wensen, stopt bij rood licht, maar slaat duidelijk alarm wanneer er iets op de sporen ligt.

▣ Ik stap op. Ik proef melk en honing, in alle smaken zoet, met hier en daar een bittere pil.

Er worden steeds meer stations heropgebouwd, opgefrist en opengesteld. De trein van HOoP houdt steeds meer halt. Reizigers gaan af en aan. Extra wagons worden aangepikt en brengen mensen tot een gedeeld verhaal. Afgekoppeld, aangekoppeld, teruggekoppeld. En mensen van

HOoP die met volle overtuiging gaatjes van lucht en licht knippen in de kaartjes van de talrijke trekkers en dragers van hun eigen bagage.

HOoP wenst u een goede reis!

HOP (Herstel Ondersteuning Patiëntenperspectief) verenigt de ervaringswerkers van PC Bethanië

© Sarah De Mulder

22 MAART

Filmvoorstelling
Moeder & Baby
'Das Fremde in mir'

REISPASPOORTEN

NAAM: Joke Verheyen
GEBOORTEPLAATS: Turnhout
GEBOORTEDATUM: 28 mei 1982
BELANGRIJKSTE KRUISPUNT OP MIJN LEVENSPAD:
het ouderlijk nest verlaten
FAVORIETE REISBESTEMMING: Italië
(Umbrië), West-Afrika
IK GA OP REIS EN IK NEEM MEE: schets-
boeken en pennen.

NAAM: Geert Kestens
GEBOORTEPLAATS: Duffel
GEBOORTEDATUM: 4 januari 1967
BELANGRIJKSTE KRUISPUNT OP MIJN LEVENSPAD:
existentiële crisis als nieuw startpunt
FAVORIETE REISBESTEMMING: Italië
IK GA OP REIS EN IK NEEM MEE: rugzak vol boeken
en een flink pak onbevangenheid.

NAAM: Sven Roovers
GEBOORTEPLAATS: Wilrijk
GEBOORTEDATUM: 2 juli 1978
BELANGRIJKSTE KRUISPUNT OP MIJN LEVENSPAD: moment
waarop ik mijn gevoel volgde i.p.v. mijn
verstand
FAVORIETE REISBESTEMMING: onverwacht mooie plek
onderweg waar je het bestaan niet van afwist
IK GA OP REIS EN IK NEEM MEE: een onbevangen blik.

6, 7 EN 8 MAART

Solidariteitsdriedaagse
PC t.v.v. Broederlijk
Delen en Sainte-Camille
in Benin

13, 14 EN 15 MAART

Lentebrunch voor
medewerkers en
patiënten PC en AZ

18 MAART

Dag van de zorg
Zorg in Zoersel van
A tot Z

19 MAART

Politie-inspecteurs en hulpverleners beleven
zelf een 'digitale' psychose tijdens een
gezamenlijk vormingsmoment

Reizen is naar jezelf kijken
tegen een andere achtergrond.

Jan Brokken

139

vrijwilligers

23

gezinsactiviteiten

63

infoavonden
familieleden

Goestingarchitecten

Anders vasthouden

Het begon met een vakantiejob. Ondertussen werkt Jill Peeters al meer dan 18 jaar op het domein. Eerst in de cafetaria, vandaag als adjunct-verantwoordelijke van de keuken. Ze houdt van uitdaging en leert graag bij. Daarom sprong ze ook mee in het project van de 'goestingarchitecten', zonder te weten waar ze aan begon.

De goestingarchitecten is een groep met verschillende directieleden en medewerkers uit alle geledingen van PC Bethanië die willen uitzoeken hoe medewerkers 'anders' kunnen aangestuurd worden in de organisatie en hoe het werk anders georganiseerd kan worden. Het gaat erom medewerkers meer vertrouwen en verantwoordelijkheid te geven, zodat ze plezier ervaren in hun werk. Maar hoe ze dit precies in de praktijk moeten brengen, daar zijn ze zelf nog niet uit, vertelt Jill: 'Het kan heel strikt of heel open. Ik vind het belangrijk dat er verschil mag zijn, de manier van aansturen, moet passen bij het team in kwestie. In dit verhaal gaat het niet enkel over de zorg, maar ook over de ondersteunende diensten. Ook wij werken voor de patiënt, maar we staan er verder

vanaf. Vandaag is er vaak een grote kloof tussen zorg en niet-zorg, die wil ik graag meer verbinden.'

'Onder begeleiding van een externe consultant zijn we gestart met het anders uittekenen van het organogram. Die piste lieten we los toen beleidsmedewerker Filip De Donder en ik het boek van Wouter Hart over 'Anders vasthouden' hadden gelezen. We beseften opeens dat we opnieuw alles van bovenaf aan het bepalen waren. We besloten om eerst te kijken naar wat er leeft in de organisatie, om mensen te prikkelen en ideeën te geven. De volgende stap is dat we langs alle teams gaan om te luisteren naar wat ze nodig hebben om met plezier aan het werk te zijn. Zelf denk ik dat er nog te veel top-down-aansturing is met strikte regels en dat er te weinig vertrouwen leeft.'

'Wouter Hart wil procedures en regels loslaten en mensen vertrouwen en vrijheid geven, zodat ze ruimte krijgen om hun talenten te ontplooiën. In februari 2019 volgde ik een driedaagse vorming over een andere methode van Laloux. Ook hij wil net als Hart zelfsturing realiseren. Geen vrijheid-blijheid, wel een duidelijk kader met overlegstructuren waarbinnen alle medewerkers ruimte

en een stem krijgen. Ook voor mij is die structuur belangrijk. Daarnaast denk ik dat het management, de zorg en de andere diensten dezelfde taal moeten spreken, ook al is dat niet evident.'

'Het project organisatieontwikkeling is een heuse zoektocht, met momenten van verdwalen en opnieuw beginnen. Ook voor mij persoonlijk was dit traject een reis om mezelf beter te leren kennen. In het begin voelde ik me de vreemde eend in de projectgroep, omdat ik als enige lid uit de ondersteunende diensten kom. Ik plaatste mezelf meteen onder de anderen, tot ik dit durfde uitspreken en ontdekte dat ik toch iets kon bijdragen.'

Psychiatrisch Centrum Bethanië en de zorgsector zijn in volle evolutie. Het is niet makkelijk als medewerker om met die onzekerheid en veranderingen om te gaan. Hoe zorg je voor jezelf? 'Door open te communiceren, uit te spreken waar je mee zit, wat je nodig hebt, feedback te geven, maar ook door even stil te staan bij jezelf. Hoe ben ik hier als persoon geraakt? Waar sta ik in het leven, zowel privé als professioneel? Wat wil ik vandaag en in de toekomst en wat heb ik daarvoor nodig? Kan ik mezelf zijn in deze organisatie? De verantwoordelijkheid ligt niet alleen bij de medewerker, ook de directie moet open over veranderingen communiceren, zodat alles transparanter wordt. Ik begrijp dat sommige zaken nog niet duidelijk zijn en dat het voor de directie moeilijk is om hierover te communiceren. Ik geloof dat het mogelijk is om sneller beslissingen te nemen en hierover transparant te zijn.'

REISPASPOORT

NAAM: Jill Peeters
GEBORTE DATUM: 16 december 1981
GEBORTEPLAATS: Bergerhout
BELANGRIJKSTE KRUISPUNT OP MIJN LEVENSPAD: de geboorte van mijn twee kindjes, Maaïke (5) en Ferre (8)
FAVORIETE REISBESTEMMING: de Vlaamse kust
IK GA OP REIS EN IK NEEM MEE: mijn familie.

3 APRIL

Expo kunstclub
De Facktorij in
De Renesse

18 APRIL

5 jaar soepvrienden

19 APRIL

Studiedag
medicatie en
psychose

26 APRIL

Literair café #5
met Charlotte
Van den Broeck

26 APRIL

Studiedag 'Festina
lente - haast je langzaam'
over institutionele
psychotherapie

aantal bezoldigde medewerkers

personeelskost
PC: 43.909.950,80

aantal medewerkers op 31/12
in koppen

PC: 1.020

aantal artsen en psychiaters

19
1 arts in opleiding

aantal gesprekken ONS-team

201

(team slachtofferbejegening)

Goestingarchitecten

‘Iedereen kan op een stoel gaan staan’

Sinds de zomer van 2016 werkt Jolan Standaert op zorg-eenheid Rif. ‘Ik heb even getwijfeld, maar ik ben blij dat ik me in het project van de goestingarchitecten heb gesmeten. Als nieuwe, jonge psycholoog voel ik me soms vervreemd van bepaalde beslissingen en heb ik af en toe vragen bij onze organisatie. Een concreet voorbeeld is de reorganisatie die momenteel in het zorgprogramma stemmings- en persoonlijkheidsproblemen plaatsvindt. Dan heb ik het over bepaalde conflicten, top-downbeslissingen en allerhande vergaderfora die elkaar kruisen en hoe ik mij daarin soms verloren voel. Het is makkelijk om de schuld op elkaar te steken, maar eigenlijk denk ik dat de samenwerkingsstructuren in PC Bethanië niet altijd vruchtbaar zijn. Vele vergaderorganen lopen parallel, het zijn niet altijd de juiste mensen die met elkaar aan tafel zitten en beslissingen worden ook niet altijd op de juiste plek genomen. Persoonlijk wil ik dus een pleidooi houden voor een andere manier van samenwerken, gebaseerd op vertrouwen, verdeelde autoriteit en transparantie, zodat medewerkers zeggenschap hebben over hun eigen werk. Ik vond het fijn om te merken dat dit openlijk kon gezegd worden in de projectgroep.’

© Enya Van Oudenhove

‘De psychiatrie maakte de afgelopen decennia al een hele evolutie door. Van een heel hiërarchisch en gesloten instituut zijn we geëvolueerd naar een meer open organisatie die de patiënt centraal stelt en zijn verhaal als uitgangspunt neemt. Hoewel ons spreken, waarden en ideeën al doordrongen zijn van dit gedachtegoed, is dit nog niet altijd merkbaar in de manier waarop we de zorg organiseren. Samen met de goestingarchitecten denken we erover na om zelfsturing te introduceren in PC Bethanië. Een complexe opdracht voor een organisatie vergt een levende en flexibele structuur. Het komt er dus op aan om de expertise op het juiste niveau te gaan zoeken en bij alle medewerkers zeggenschap aan te wakkeren over die thema’s waar ze ook iets vanaf weten. Als je als organisatie daarvoor de juiste omkadering creëert, zal ook het verantwoordelijkheidsgevoel bij medewerkers toenemen. Maar het starten van een zelfsturende organisatie gebeurt altijd top-down. Medewerkers moeten het mandaat krijgen binnen een duidelijk kader. Ze moeten niet vanuit willekeurige goesting vertrekken, maar handelen vanuit de waarden en doelen van de organisatie, nl. de zorg voor patiënten. Sinds we ons project aan alle medewerkers hebben voorgesteld tijdens de kwaliteitsdagen, hoor ik nu soms collega’s zeggen: ‘Dit klopt niet’, ‘Dat is niet waar wij voor staan’ of ‘Dit zou ik anders willen’. Voor mij is het cruciaal dat daar een platform voor bestaat.’

‘Of dit project voor mij persoonlijk een reis was? Absoluut, in de zin dat ik als nieuwkomer recht van spreken heb verworven in de organisatie. Het is veel mensen bijgebleven hoe ik tijdens de kwaliteitsdagen op een stoel stapte en de algemeen directeur onderbrak. Voor mij was dat een belangrijk symbool. Ik vind dat iedereen in de organisatie recht van spreken heeft, zolang dit geen gratuit klagen wordt en je spreekt vanuit je werk. Dat is niet alleen een recht, het is zelfs onze verantwoordelijkheid als medewerker. Iedereen kan op een stoel gaan staan. Doorheen dit project heb ik ervaren dat het gerechtvaardigd is dat je dit doet, ook al kan er altijd weerwerk komen.’

REISPASPOORT

NAAM: Jolan Standaert
GEBORTE DATUM: 14 december 1990
GEBORTE PLAATS: Aubenas
BELANGRIJKSTE KRUI SPUNT OP MIJN LEVENSPAD: muziek
FAVORIETE REISBESTEMMING: onderweg
IK GA OP REIS EN IK NEEM MEE: zo weinig mogelijk.

15 MEI

Vierde editie
Inside-Out-Run
trekt 500 lopers

23 MEI

Metaforum
‘Vraagt zinnige zorg
(eigen)zinnigheid?’

28 MEI

Gezondheidsweek
PC Bethanië, meer dan
1.000 medewerkers en
patiënten nemen deel

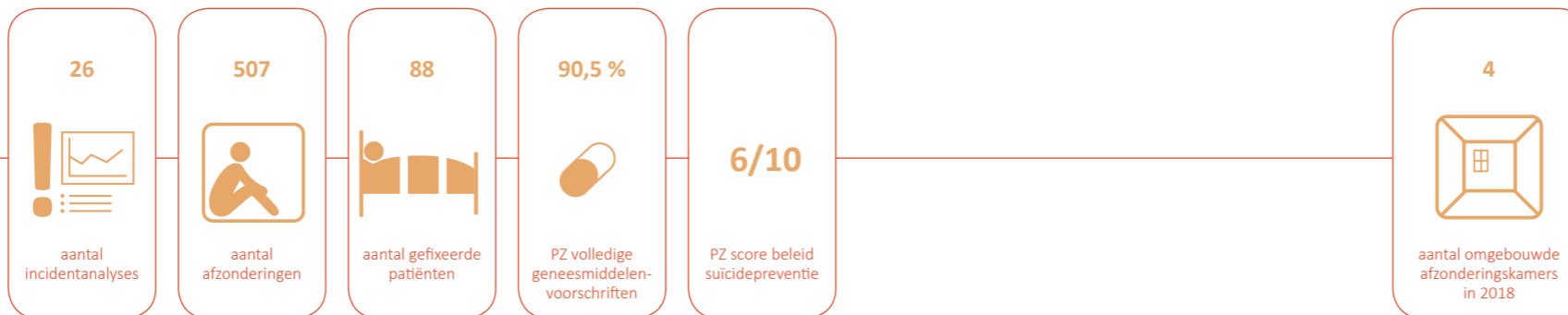

Het nut van reizen is,
dat men de verbeelding
naar de werkelijkheid regelt,
en de dingen ziet zoals ze zijn
in plaats van te denken
hoe ze kunnen zijn.

Samuel Johnson

Mensengenezers, bij ons en in Congo

© Koen Broos

Koen Peeters schrijft boeken sinds 1988 en combineerde zijn schrijversbestaan lange tijd met een baan bij KBC. Zijn bekroonde boek De Mensengenezer (2017) is geïnspireerd op het leven van zijn leermeester, psychoanalyticus en professor antropologie Renaat Devisch. Hoe ziet hij de figuur van de mensengenezer, in Congo en bij ons?

‘Ik ben communicatiewetenschapper en antropoloog en de wereld van de psychiatrie is me vreemd. Wat me echter intrigeert in de psychoanalyse en in het werk van Freud, is de visie op de mens als een wezen dat je nooit helemaal kan vatten en dat altijd zaken onuitgesproken laat. Ook de Franse psychoanalyticus Lacan zegt: ‘*méfiez-vous de comprendre*’. Als je denkt dat je het helemaal begrijpt, dan ben je mis. Zo’n gedachte vind ik als schrijver fascinerend.’

‘In Congo bestaan er verschillende vormen van genezers. Bij de Yaka, in de streek waar Renaat

Devisch heeft gewerkt, heb je bijvoorbeeld de figuur van de waarzegger. Via een vreemd ritueel doet deze tovenaars iets wat in wezen overeenstemt met de taak van een psychiater. **Het gaat erom dat mensen, ik noem ze bemiddelaars, een bepaalde rol opnemen voor de medemens, waarbij ze het onzegbare op de één of andere manier manipuleerbaar maken, zodat mensen daarmee kunnen leven, vooruit kunnen met hun kwetsuren, trauma’s of rare dingen die in de familie zijn gebeurd.** Dat vind ik intrigerend. Terwijl psychiaters hier nog heel snel vervallen in medicalisering of isolatie, gebeurt dat in Congo nog heel erg in een sociale context. Iemand voelt zich bijvoorbeeld niet goed en vertelt zijn droom aan een tovenaars. Zonder dat deze waarzegger veel informatie heeft, antwoordt hij: ‘Ik zal er eens over slapen’. Hij slacht een kip, krijgt zelf een droom. De volgende dag geeft de waarzegger een onduidelijke boodschap, soms lijkt het op raaskallen, in combinatie met rituele dansen, al dan niet in trance, en aanraking van het lichaam. Die persoon keert op de één of andere manier versterkt weer naar huis. Voor ons, westerlingen, is dat heel vreemd, maar au fond zijn onze rituelen heel gelijkaardig, ook al uiten ze zich in andere metaforen: je bezoekt een psychiater en betaalt de dokter. In Congo ga je met een klein probleem naar de dorps-tovenaar. Word je met een groot probleem geconfronteerd, dan ga je verder. Dat

doen wij ook. De specialist van twee dorpen verder is niet goed genoeg, je moet naar Leuven. Het klinkt misschien primitief, maar uiteindelijk zijn wij allemaal mensen met verschillende culturen die anders gearticuleerd zijn. Met De Mensengenezer wilde ik een spannend verhaal brengen en een filosofisch boek schrijven dat aantoont dat de afstand tussen de Congolese wereld en die van ons niet zo groot is als het lijkt. En dat je een andere cultuur kan proberen te begrijpen, maar je zal er nooit een deel van worden.’

‘Mensengenezers zijn bemiddelaars. Mensen die, en dat vind ik interessant, vaak door een persoonlijke geschiedenis in het beroep rollen.

Dat is ook een centrale stelling in mijn boek: je hebt de geest, de genius en de daimon, die samen bepalen waarom we worden wie we zijn. De geest slaat op de familiegeest: genetica, gezinssituatie, alle al dan niet verzwegen familie verhalen en -trauma’s. De genius loci is de plaatsgeest: de plek waar je geboren bent, opnieuw inclusief alle bijbehorende verhalen. Beide vormen je, maar los daarvan heb je nog een heel dynamisch veld van ontmoetingen die alles doorheen halen. Ik geloof met andere woorden bovenal in mensen die aan je verschijnen met een boodschap. Oude mensen kunnen in al hun wijsheid zo die momenten in hun leven aanduiden. Door te praten en anderen te ontmoeten, zien mensen het verband, krijgen

ze een beter begrip en veranderen ze. Het is tegelijkertijd een vervreemding en een verrijking. Vaak gaan mensen ver weg om anderen te ontmoeten en vervolgens terug thuis te komen en vast te stellen dat ze veranderd zijn. Opeens zien ze de relativiteit van hun eigen keuzes en de creativiteit van anderen. Zelf reisde ik tijdens het schrijven van dit boek in het spoor van Renaat Devisch, van de boerderijen in de Westhoek, langs jezuïetenkloosters in Drongen en Kinshasa tot in Kwango. Ik ben niet helemaal tot in het Yaka-dorp getrokken. Toen iemand me vroeg: ‘Ben je de zoon van Renaat Devisch?’, wist ik dat ik dicht genoeg zat en kon terugkeren.’

‘Wat het belang is van verhalen? Via verhalen kan je dingen met elkaar verbinden en ze helpen je naar betekenis te zoeken. Mensen geven van alles aan mekaar door via de genen, maar ook verhalen zijn dankzij hun narratieve structuur krachtige doorgeefluiken.’

REISPASPOORT

NAAM: Koen Peeters
GEBORTEPLAATS: Turnhout
GEBORTEDATUM: 9 maart 1959
FAVORIEETE REISBESTEMMING: Italië of Rwanda
BELANGRIJKSTE KRUISPUNT OP MIJN LEVENSPAD: de ontmoeting met mijn vrouw tijdens mijn studentenjaren in Leuven
IK GA OP REIS EN IK NEEM MEE: notitieschriftje.

JULI

PZ en BW krijgen erkenning voor activeringstrajecten en als AMA-begeleider (arbeidsmatige activiteiten)

Zorg verspreidt en de klusjesman reist mee

‘Gouden handen? Die zochten ze. Zo ging ik hier 33 jaar geleden aan de slag als schrijnwerker. En ik kan met de hand op het hart zeggen dat ik nog geen dag tegen mijn goesting kwam werken. Vandaag werk ik als ELS-man op het domein. ELS staat voor Eerste Lijn Service. Eigenlijk zorg ik ervoor dat alle herstellingen aan de infrastructuur die binnen het half uur kunnen gebeuren, in orde komen. Bv. een loshangende klink vastzetten, een slot repareren of ervoor zorgen dat er geen dode vliegen in de lampenkappen liggen. Soms word ik opgebeld voor een dringende actie, maar ik neem ook zelf initiatief om te zien wat er moet gebeuren. Sommige patiënten verblijven de ganse dag op hun kamer, dan ben ik blij dat ik een piepende deur of flikkerende lamp kan herstellen. Dat maakt mensen veel rustiger. Ik zet me in om zowel de patiënt, de verpleging als het domein fierheid te geven. De voldoening en het respect die ik daarvoor in de plaats krijg, betekenen veel voor mij. Toen ik 12 jaar geleden in het Zoerselse schepencollege plaatsnam, hebben ze me op verschillende diensten gevierd. Soms kom ik nog bewoners van PVT tegen die ik van vroeger ken

2, 9, 16 EN 23
AUGUSTUS

Eerste editie
‘Boterhammen
in ons park’

16 AUGUSTUS

Gemeente Malle
beslist om geen
bouwvergunning
toe te kennen voor
de bouw van PVT
Torenhof

25 AUGUSTUS

Zomerfeest van
Beschut Wonen
De Sprong met een
proevertjeswandeling

en dan zeggen ze: ‘Hey Luc, hoewist?’ Dat zijn de kleine dingen waarvoor je het doet.’

‘Nu ik geen schepen meer ben, ga ik opnieuw voltijs aan de slag voor PC Bethanië. Vanaf nu zal ik me concentreren op de buitendiensten. Dat betekent dat ik instaat voor het technisch onderhoud van campus elim in Kapellen, Therapeutische Gemeenschap de evenaar en Revalidatiecentrum de keerkring in Antwerpen, het nieuwe ontmoetingshuis in Kalmthout en verschillende woningen van Beschut Wonen in Malle, Brasschaat en Sint-Antonius. Ik krijg een wagen waarmee ik voortdurend op ronde ga langsheen de verschillende locaties. Door bij mensen thuis te werken, krijgt mijn job een andere invulling. Bv. vier mensen delen een groepswoning en zitten de ganse dag op elkaars lip. Wanneer ik dan een lamp kom maken, gaat het niet enkel om de herstelling, maar ook om het sociaal contact. Ook wij van de technische dienst nemen voor een stukje mee de zorg op voor de patiënten en bewoners. Althans, zo kijk ik naar mijn job.’

‘In de toekomst zullen patiënten nog meer thuis begeleid worden. Dat baart me toch zorgen. Hoe blijven hulpverleners het bolwerken om de zorg toch zo goed mogelijk uit te voeren? Als ik soms op appartementjes binnenkom en zie hoe het met de hygiëne gesteld is, vraag ik me af of we dat zo mogen laten verkommen? De patiënt of

bewoner is ziek, maar met de nodige begeleiding moet hij toch proberen om de afwas te doen of een borstel vast te nemen. Een gootsteen raakt verstopt als je er een halve pot spaghetti ingiet. Bij sommige mensen krijg je de deur of kast niet meer open omdat alles vol ligt met stapels kleren en spullen. Ik maakte al eens mee dat een patiënt geraniums kweekte in de kleerkast. Is het dan niet zinvol dat de begeleiding hem ertoe aanzet om iets op te ruimen om zulke zaken te vermijden? ‘De patiënt is onze klant’, zegt de begeleiding. Ik vind ook dat de patiënt op de eerste plaats komt, maar dan vragen we ons op de technische dienst soms toch af hoe zo iets kan. Misschien zijn we te weinig geïnformeerd over de visie vanuit de zorg.’

REISPASPOORT

NAAM: Luc Kennis

GEBORTE DATUM: 20 maart 1965

GEBORTEPLAATS: Brecht

BELANGRIJKSTE KRUIPUNT OP MIJN LEVENSPAD: negen jaar geleden heb ik Zoersel kermis opnieuw mee op de kaart gezet. Samen met mijn familie wil ik mensen op een eenvoudige manier laten genieten en het dorp laten bruisen. Dat sociaal engagement drijft me in mijn job hier, in het verenigingsleven en in mijn politiek engagement

FAVORIETE REISBESTEMMING: Nederland en Tenerife

IK GA OP REIS EN IK NEEM MEE: mijn fiets en wandelschoenen.

29 AUGUSTUS

Opening kunstlokaal
voor bewoners PVT

Schroom nooit om naar
een plek ver weg te gaan,
verder dan alle zeeën,
alle grenzen, alle landen,
alle geloven.

Amin Maalouf

omzet

PZ polikliniek	201.864,09
PZ verblijvend	12.270.152,01
BW	1.368.976,23
PVT	6.047.642,39
RC de keerkring	549.433,84
TG de evenaar	1.364.457,21

De derde weg

Op naar een alternatief kwaliteitskader voor PC Bethanië

5 SEPTEMBER

Opiniestuk
'War on drugs' in
De Standaard door
Bart Reynders en
Liesbet De Kock

Hoofdgeneesheer dr. Marc Hermans en voorzitter van de medische raad dr. Lucas Joos in gesprek over goede psychiatrische zorg, vandaag en morgen.

Een belangrijke keuze in 2018 was om niet te kiezen voor accreditatie. Ook de psychiaters waren resoluut tegen. Waarom?

Dr. Joos: 'Accreditatie schiet voorbij aan het doel van de zorg. Dat komt omdat het dingen probeert meetbaar te maken om er vervolgens een waardeoordeel over uit te spreken, terwijl de kern van psychiatrische zorg - zorgcontact, betrokkenheid, nabijheid en symptomen - niet meetbaar is. Het gevolg is dat je, vanuit een angst of nood aan controle, de verkeerde dingen dreigt te meten. Bovendien wordt accreditatie uitgevoerd door commerciële firma's. Je koopt een certificaat en bent tegelijk voorwerp aan controle. Ik stel me ethische vragen bij deze methodiek.'

Dr. Hermans: 'Er zijn uiteraard een aantal zorgprocessen die meetbaar zijn, maar dat gaat enkel om een deel van de zorg. Bovendien vraagt een accrediteringsproces gigantisch veel energie die ten koste gaat van het contact met de patiënt. Een tijd lang leefde de tendens onder psychiatrische ziekenhuizen om te accrediteren, maar die beweging lijkt nu gestopt te zijn. Ik ben ook bijzonder blij dat de raad van bestuur van Emmaüs ons gevolgd is in de keuze om niet te accrediteren en te zoeken naar een methode die meer recht doet aan ons werk.'

Dr. Joos: 'Vanuit de methodiek van accreditering spreekt ook een fundamenteel wantrouwen: alsof hulpverleners hun stiel niet zouden kennen en er nood is aan protocollen en procedures om een goede verpleegkundige te zijn. Neem nu een checklist bij suïcidaliteit. Ik ga ervan uit dat mensen vanuit een roeping en idealisme gestuurd worden en daardoor automatisch hun job goed proberen te doen. Anderzijds denk ik dat sommige collega's soms met enorme stommiteiten kunnen weggkomen, net omdat we er altijd vanuit gaan dat ze met de beste bedoelingen hebben gehandeld.'

9 SEPTEMBER

Groot Landhuizenfeest PVT

9 SEPTEMBER

TG de evenaar is genomineerd voor de Open Minds Awards met project 'De terugkomdag'

© Julie Van Der Heyden

Goede zorg in een psychiatrisch ziekenhuis, wat houdt dat in?

Dr. Hermans: 'Een combinatie van stielkennis en betrokkenheid, ongeacht de functie die je uitoefent.'

Dr. Joos: 'Om dat waar te maken, moet je buiten de lijnen kleuren. Jezelf blijven afvragen waar patiënten het best bij varen, wars van alle voorschriften, gebruiken en tradities. Om een voorbeeld te geven: de vader van één van mijn patiënten was terminaal en opgenomen in een algemeen ziekenhuis. Toen zij bij haar vader wilde zijn, moest ze op de gang wachten terwijl de vader gewassen werd. Niemand leek zich de vraag te stellen waar de patiënt het best bij zou varen? Moest die vader überhaupt nog gewassen worden als hij enkele dagen later toch zou sterven? Je eigen wetmatigheden continu in vraag stellen en oog hebben voor wat noodzakelijk is voor de patiënt, daar draait het voor mij om. Dat gaat over luisterbereidheid en open staan voor verzoeken van de patiënt.'

Dr. Hermans: 'Voor mij is het essentieel om te delegeren en mensen de nodige autonomie te geven. Ik denk dat patiënten voelen wanneer je medewerkers kansen geeft en vertrouwt. Dat straalt af op het

klimaat in een ziekenhuis. Hoewel de zorgenheden in onze kliniek erg van elkaar verschillen, is er toch ook iets wat ons verbindt: vriendelijkheid, luisterbereid, warm onthaal. Die goede wil en bereidheid om naar oplossingen te zoeken, voelde ik al toen ik hier toekwam als assistent eind jaren '80, zij het in combinatie met een neiging tot klagen over van alles en nog wat. Maar misschien heb je dit laatste nodig om het eerste vol te houden?'

'De derde weg', waar leidt die ons naartoe?

Dr. Joos: 'We kiezen ervoor om niet te accrediteren, maar niets doen, is ook geen optie. Daarom moeten we zoeken naar een externe toetsing die niet commercieel is en die de werking van PC Bethanië bevestigt, om op die manier de kwaliteit van zorg te bewaken en te verbeteren. Zonder deze blik van de buitenstaander dreig je in een tunnelvisie terecht te komen.'

Dr. Hermans: 'Deze 'derde weg' kan op verschillende manieren vorm krijgen: een klassieke visitatie door experts van de overheid, of collega's van andere ziekenhuizen, ex-patiënten en ervaringswerkers die de werking tegen het licht

14 SEPTEMBER

Opstart
HerstelAcademie
SaRA

12 SEPTEMBER

Directeurs
Jan Bogaerts en
Maarten Desimpel
geven vorming voor
middenstand Zoersel
over omgaan met
psychische
kwetsbaarheden

12 SEPTEMBER

PZ Duffel,
PC Sint-Hiëronymus,
PC Gent-Sleidinge en
PC Bethanië komen
voor het eerst samen
over de 'derde weg'

163

gemeentes
waarvan
PC Bethanië
patiënten bedient

7

campussen

622

interne transfers
(PZ)

60

dienstwagens

2.681.497

kilometers
woon-werkverkeer

248.169

duurzame
kilometers
woon-werkverkeer
afgelegd tijdens
duurzaamheidsactie
'Emmaüs in
verVOERing'

93,75 %

patiënten heeft
een domicilie
binnen
de provincie

11

reizen met
de zorgeneid
tijdens de
zomermaanden

houden. In het verleden namen we al verschillende keren interviews af van ex-patiënten en dat was enorm leerrijk. Zonder die externe blik loop je het risico fantastische projecten uit de grond te stampen die de bal compleet mislaan.'

Dr. Joos: 'Een andere optie is een wetenschappelijk comité, samengesteld uit familieleden, zorgexperten en zorggebruikers, aanstellen dat ziekenhuizen tegen het licht houdt. Vooral we dit idee concreet maken, willen we eerst op de leer gaan bij Nederlandse en Vlaamse universiteiten die een accrediteringssysteem hebben vervangen door een methodiek van peer review waarbij ze elkaar doorlichten.'

Hoe zien jullie Psychiatrisch Centrum Bethanië over tien jaar?

Dr. Joos: 'Tien jaar geleden was het ziekenhuis hetzelfde, twintig jaar geleden ook. Ik zie geen veranderingen, behalve misschien het toegenomen druggebruik.'

Dr. Hermans: 'Ik zie geen verschillen in de pathologie van patiënten, ook al creëren we nieuwe etiketten. Maar de inzet van ervaringsdeskundigen is wat mij betreft toch een enorme meerwaarde. Ironisch genoeg zijn er vandaag ook veel meer gedwongen opnames dan enkele decennia geleden. Psychiatrie wil vermaatschappelijken, maar de maatschappij wil 'psychiatriseren', zo lijkt het wel. Ik geloof zelf net als mijn collega dat zwaardere psychiatrie zal blijven bestaan, maar tegelijkertijd moeten we ook investeren in lokale initiatieven voor ontmoeting en vrije tijd, in samenwerking met de gemeentes, zoals we vandaag doen in Kalmthout.'

Dr. Joos: 'Alle destigmatiseringscampagnes ten spijt, mensen blijven ziek en zullen bedden nodig hebben, daarvan ben ik overtuigd. We doen er wel goed aan om, naar Nederlands voorbeeld, patiënten niet te verplichten om deel uit te maken van de maatschappij, maar net de maatschappij naar de psychiatrie te halen. Vandaag hebben we al een prachtig groen domein waar

geen omheining meer rond staat. Schoolkinderen fietsen erdoorheen op weg naar school, fiets- en wandelknooppunten passeren hier, families komen naar onze dieren kijken en het is fantastisch dat het oude klooster van de zusters werd verbouwd tot gemeentehuis. Toch lukt het nog niet om een brug te slaan met de patiënt. Dat kunnen we misschien wel bereiken door een krantenwinkel of kapsalon te openen op ons domein, en onze sportzalen te delen met verenigingen en kaartclubs? Zo laten we zien dat patiënten ook maar gewone mensen zijn. Want het stigma houdt pas op te bestaan van zodra je psychiatrische patiënten persoonlijk kent.'

© Stijn Vertommen

REISPASPOORTEN

NAAM: dr. Marc Hermans

GEBORTE DATUM: 25 augustus 1956

GEBORTE PLAATS: Oudergem

BELANGRIJKSTE KRUIPUNT OP MIJN LEVENSPAD: mijn vrouw

FAVORIETE REISBESTEMMING: India

IK GA OP REIS EN IK NEEM MEE: een bril die alleen

UV-stralen tegenhoudt en al het onbekende doorlaat.

NAAM: dr. Lucas Joos

GEBORTE DATUM: 15 april 1970

GEBORTE PLAATS: Bonheiden

BELANGRIJKSTE KRUIPUNT OP MIJN LEVENSPAD: ontmoetingen

FAVORIETE REISBESTEMMING: Japan

IK GA OP REIS EN IK NEEM MEE: boeken.

16 OKTOBER

Studiedag 'Groei naar een GGZ zonder vrijheidsbeperking'

23 OKTOBER

24 uurstherapie-marathon van zorgeneid
Monding
t.v.v. Rode Neuzen

26 OKTOBER

Boekvoorstelling 'Een kwestie van tijd', een boek over langdurige zorg in de psychiatrische kliniek gemaakt door patiënten, hulpverleners en schrijvers zoals Arnon Grunberg en Dirk De Wachter

30 OKTOBER

stigWAndeling
trekt 90 dappere
wandelaars

Thuis?

Wat betekent thuis voor jou als je een langdurig traject in de psychiatrie achter de rug hebt? Mona en Paul vertellen hoe zij een thuis vonden in de langdurige zorg van PZ Bethaniënhuis en bij Beschut Wonen De Sprong.

9 NOVEMBER

Vrijwilligersfeest PVT

12 NOVEMBER

Medewerkers met een veelvoud van zeven dienstjaren worden in de watten gelegd tijdens de Sterrendag

Mona: 'Waar mijn koffie, mijn sigaretjes en mijn bed staan, daar ben ik thuis'

'Ik mis nu al zes jaar een zetel, waarop ik rustig mijn sigaretje kan roken, mijn hond kan knuffelen en mijn sokkes kan breien. Maar ook zonder die zetel voel ik me hier thuis. Zeker en vast. Hier kreeg ik mijn waarde terug. Buiten liep ik altijd met stekels op, maar hier zijn de mensen extra lief en dat maakt je zacht vanbinnen. De psychiatrie heeft niet alleen mijn leven gered, maar heeft er ook voor gezorgd dat ik gelukkig ben. Gewoon hier zitten, het zonnetje dat schijnt, mijn kaarsjes, mijn koffie, mijn sigaretjes: dat is geluk.'

'De eerste opname was een hel. Ik in 't zottekot? No way! Er was niks mis met me, als ik maar werk vond, dan zou alles wel in orde komen. Maar eigenlijk was ik al psychotisch sinds mijn vijftiende. Ik voelde me slecht, had visioenen en hoorde stemmen in mijn hoofd. Stress, zei de dokter altijd. Had men mij toen medicatie voorgeschreven, dan had ik nu misschien werk en een gezin.'

Op mijn zevenentwintigste was ik zo uitgeput dat ik niets meer de baas kon. Ik had al mijn bruggen verbrand, ik kon mijn huishouden niet meer aan en wilde dood. De dag na mijn opname werd ik wakker met de zon op mijn gezicht. En ik dacht: tiens, zo vredig ben ik nog nooit wakker geworden. Dit zou wel eens iets kunnen worden.'

'Op deze zorgenheid woon je niet alleen. Het is niet gemakkelijk om geconfronteerd te worden met de demonen en zwakheden van de anderen. Je moet kunnen vergeten en vergeven. Maar dat roepen, daar wen ik niet aan. En dan besef ik dat ik ook zo ben als ik een psychose heb. Dat wederzijds begrip zorgt wel voor een gevoel van veiligheid. Ik weet dat ik daar buiten niet op kan rekenen.'

'Ik zit nu in een tweestrijd: naar Beschut Wonen gaan, of toch naar het psychiatrisch verzorgings-tehuis. Op dit moment lijkt PVT toch een beetje te beschermend voor mij. Ik zou graag nog het gevoel hebben dat ik zelfstandig leef. Ik werk daar hard aan: ik ga naar de winkel, ik brand kaarsen en wierook, ik doe aan kunst, breien en handwerk. Ik moet voor mijn hond zorgen. Verzorgingsproducten in huis halen, proper zijn, de juiste dingen eten, ziekenhuisrekeningen betalen, mijn geld beheren.'

'Je moet je voorstellen dat je de griep hebt: opeens kan je al die dingen niet meer doen. Je moet wel op bed gaan liggen. Zo is een psychose. Als je in de psychiatrie zit en de dokters laten je in je bed liggen en sigaretten roken, dan wil dat zeggen dat je dat nodig hebt. Dan ben je geen profiteur, maar een heel zieke mens. Iemand die nergens anders nog een kans krijgt, behalve hier.'

12 NOVEMBER

Vliet verhuist naar gebouw 5, Kadans krijgt nieuwe locatie en Gondel en Veerpont smelten samen tot Brink

Paul: 'Ik heb mijn plek gevonden'

'Die beeldjes heb ik gisteren allemaal afgewassen met Cif. Ik ben praktiserend gelovig. Ik luister naar radio Maria. Drie à vier keer per week ga ik naar de mis. Omdat ik geen tegenslag wil hebben. De laatste tijd heb ik gelukkig al wat meevallers gehad: ik drink niet meer, ik rook minder, ik wandel. In de namiddag ga ik gewoonlijk twee uur wandelen. Het is een mooi park hé, je zit hier midden in de natuur.'

'Ik ben hier al sedert 1998 en al twee jaar in Beschut Wonen. Sindsdien rook ik 170 euro per maand minder. Het marcheert goed, ja. Ik heb mezelf herpakt. Vroeger woonde ik in zorgenheid Vallei, maar het gedrag van de patiënten daar stoorde me. Die beginnen soms te roepen. Daarom ben ik blij dat ik naar Beschut Wonen kon. Het is rustiger. De mensen zijn hier ook niet streng en heel joviaal. We zitten met vijf boven en vijf beneden. We maken geen ruzie. Straf hé?'

'Ze komen hier kuisen, maar je moet er wel voor betalen. En voor sommige dingen moet je ook zelf naar de winkel gaan. Ik ga wel nog eten op Vallei. Het is gratis, waarom zou ik dat niet aanpakken?'

'Al die kruisjes die je hier ziet, komen uit een kerkwinkel. Kost veel geld, hoor. Op mijn zeventiende heb ik iets meegemaakt, iets met het geloof. Ik heb veel bittere tegenslag gekend. Ik heb mijn kruis gedragen, zoals je hier ziet. Nu heb ik een plek gevonden, een warm nest. Dan zit ik hier op bed en kijk ik tv. Tegenwoordig verkopen ze dat in de Ikea, zo'n bed met kussens erop.'

Deze bijdrage werd integraal gepubliceerd in Een kwestie van tijd. Over langdurige zorg in de psychiatrische kliniek, Epo, 2017.

© Davien Dierickx

REISPASPOORTEN

NAAM: Mona Van Gysel
GEBOortedatum: 29 juni 1977
GEBOORTEPLAATS: Mortsel
BELANGRIJKSTE KRUISPUNT OP MIJN LEVENSPAD: keuze om een hondje te nemen
FAVORIETE REISBESTEMMING: Frankrijk
IK GA OP REIS EN IK NEEM MEE: haarborstel.

NAAM: Paul Verrijken
GEBOortedatum: 15 juli 1960
GEBOORTEPLAATS: Lier
BELANGRIJKSTE KRUISPUNT OP MIJN LEVENSPAD: moment dat ik mijn job verloor
FAVORIETE REISBESTEMMING: Lourdes, maar ik geef het geld liever aan goede doelen
IK GA OP REIS EN IK NEEM MEE: rozenkrans.

27-29 NOVEMBER

Jaarlijkse boekenbeurs met een lezing van thrillerauteur Rudy Soetewey

Uitgesloten

1 DECEMBER

Opstart Mobiel Team Kompaan dat patiënten met een ernstige psychiatrische problematiek in de thuisomgeving behandelt

‘Bijna zeven jaar geleden maakte ik voor het eerst kennis met PZ Bethaniënhuis toen mijn dochter Elise gedwongen werd opgenomen. Toen had ik nog veel hoop. Ik dacht: een opname van drie maanden, zorgen dat ze drugs-vrij wordt en het komt allemaal weer goed. Het draaide anders uit.’

‘Ondertussen is ze geïnterneerd en verblijft ze op een gesloten zorgeenheid, Kouter. Het ergste is die uitzichtloosheid van een jong iemand. Ze is nog maar 26. Mijn andere dochter begint aan haar leven, is net gaan samenwonen, heeft een goede job. Terwijl Elise het leven aan haar neus ziet voorbijgaan.’

‘Ik vind dat de hulpverleners van Kouter veel inspanningen doen met beperkte middelen. Ze zijn menselijk en ervan overtuigd dat samenwerking met familie belangrijk is. De meesten luisteren ook naar mij en doen hun job met bezieling.’

Toch vind ik dit nog steeds een heel schrijnende omgeving. 30 patiënten van alle leeftijden zitten er door elkaar, er wordt geroepen en getierd, geplast in de gang. Ik ga elke week op bezoek en elke week ga ik opnieuw buiten met een krop in mijn keel. Moet ik mijn kind daar achterlaten? Zelf zou ik er zeker worden in plaats van beter.’

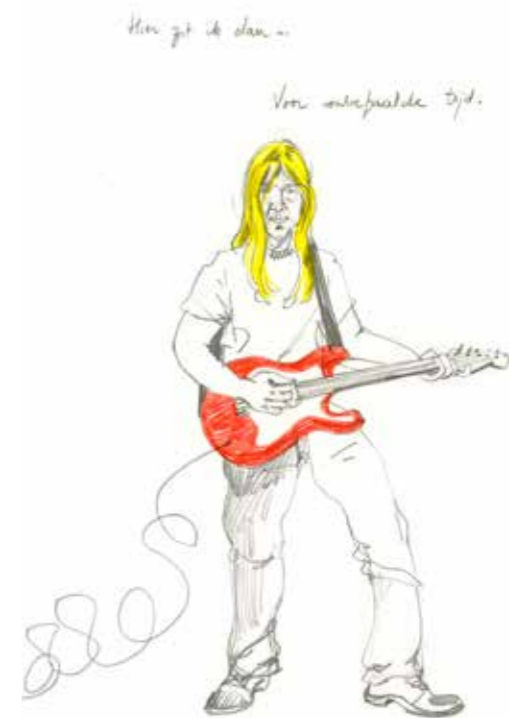
‘Weet je, eigenlijk wordt een veroordeelde minder erg gestraft dan een geïnterneerde. Dan zit je je gevangenisstraf uit en kan je opnieuw beginnen. Een internering is een stigma dat je meedraagt voor het leven. Elise heeft een diagnose gekregen: schizo-affectieve stoornis. Ik vind het de meest erge ziekte die er is, omdat je uitgesloten wordt van de maatschappij.’

‘Haar papa bezoekt haar af en toe en neemt haar mee naar familiefeestjes. Haar zus gaat de miserie liever uit de weg. Ze bezoekt haar niet op de zorgeenheid, maar ziet Elise wel af en toe bij mij of bij haar papa. Elise heeft geen vrienden meer. Haar papa en ik zijn de enigen waarmee ze op stap gaat, naast de schaarse uitjes met de verpleging. Soms vraagt ze mij: ‘Waarom mag ik niet thuis komen wonen?’, ‘Waarom stoppen ze niet met die insputingen, want ik wil ook graag een kindje?’. Haar bed ligt vol met knuffels omdat ze hunkert naar affectie. Mijn grote angst is dat ze de voeling en het contact met de buitenwereld helemaal zal verliezen. Ook al voel ik me er zelf

schuldig over, ik weet dat het geen optie is om bij mij te komen wonen. Ik hoop dat er een tussenweg is, dat we een weg richting maatschappij vinden, een plek waar zij gelukkig kan zijn, ook al zal het altijd onder begeleiding zijn. Maar je botst op wachtlijsten voor beschermd wonen. Het lijkt wel een eindeloos verhaal, een constante confrontatie en voortdurend rouwproces.’

‘Familie is welkom op Kouter. Ze organiseren elk jaar een mossel-feest en een kerstfeest. Via ‘het Koutertje’, een boekje dat patiënten uitgeven, blijven we op de hoogte. Omdat ze weten dat ik het nog steeds heel moeilijk heb met de situatie, nemen ze de tijd om af en toe een babbeltje te maken. Ik zou graag nog meer op de hoogte zijn van wat Elise precies doet tijdens de dag. Een heen- en weerboekje zoals in de kinderopvang lijkt me wel wat, al is dat nog een extra belasting voor de hulpverleners.’

‘Zelf mis ik steun van mijn familie en omgeving. En iemand die Elise af en toe eens mee op uitstap neemt, liefst iemand van haar leeftijd. Altijd met de mama op schok gaan, is toch maar niets voor een vrouw van 26? Het is mooi weer vandaag. Ik ga nog even wandelen over het domein en dan ga ik Elise ophalen. En morgen gaan we samen naar de zoo, als het lukt, want het is telkens afwachten.’

© Flavie Monjon

REISPASPOORT

Katrien en Elise zijn schuilnamen.

NAAM: Katrien Pieters

GEBORTE DATUM: 9 december 1966

GEBORTE PLAATS: Leuven

BELANGRIJKSTE KRUISPUNT OP MIJN LEVENSPAD: de geboorte van mijn twee dochters

FAVORIETE REISBESTEMMING: Thailand

IK GA OP REIS EN IK NEEM MEE: mijn partner en een reisgids zijn onontbeerlijk voor een avontuurlijke en actieve vakantie.

1 DECEMBER

Sinterklaasfeest voor medewerkers en hun kinderen

1 DECEMBER

Opening tentoonstelling ‘Corpus Intimus’ van George Meertens in elim

4-7 DECEMBER

‘Ik heb het nog nooit gedaan dus ik denk dat ik het wel kan.’ Alle medewerkers dromen samen met de goestingarchitecten van een toekomst voor PC

13 DECEMBER

Santawalk, samen bouwen aan een warme plek waar iedereen van de kerstfeer kan genieten

14 DECEMBER

Keuken experimenteert met foodsharing tijdens het jaarlijks vrijwilligersfeest PC

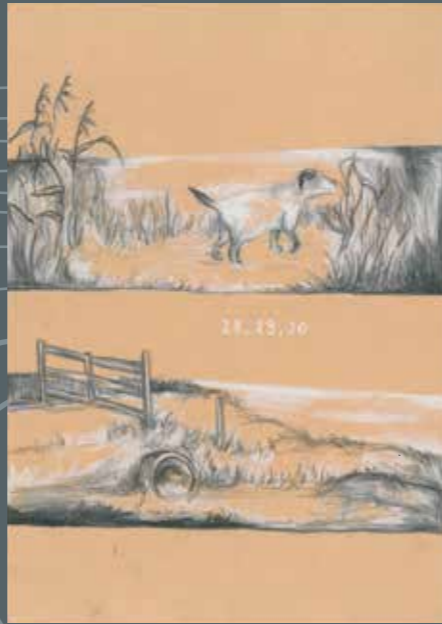
Illustraties studenten beeldverhaal LUCA School of Arts

© Noa Wijnmaerts

© Miel Vandepitte

© Jeanne Ribbens

Foto's Jonathan Ramael

Het einddoel is niets,
de beweging is alles.

Bernstein

Psychiatrisch Centrum Bethanië

Psychiatrisch Ziekenhuis Bethaniënhuis

Andreas Vesaliuslaan 39
2980 Zoersel
03 380 30 11
pzbethanienhuis@emmaus.be
www.pzbethanienhuis.be

Centrum voor Beschut Wonen en Psychiatrische Zorg aan Huis De Sprong

Zoerselsteenweg 69A
2980 Zoersel
03 385 45 06
beschutwonen.zoersel@emmaus.be
www.bwdesprong.be

Psychiatrisch Verzorgingstehuis De Landhuizen

Andreas Vesaliuslaan 39
2980 Zoersel
03 380 30 11
pvtderlandhuizen@emmaus.be
www.pvtderlandhuizen.be

Therapeutische Gemeenschap de evenaar

Sint-Jozefstraat 9-11
2018 Antwerpen
03 225 02 20
de.evenaar@emmaus.be
www.tg-de-evenaar.be

Psychosociaal Revalidatiecentrum de keerkring

Vredebaan 77b
2640 Mortsel
03 448 16 70
de.keerkring@emmaus.be
www.rc-de-keerkring.be

